

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional descriptive design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของบุคลากรทีมสุขภาพโรงพยาบาลอ่างทอง และเพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของบุคลากรทีมสุขภาพในโรงพยาบาลอ่างทอง

ประชากร

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) คือ บุคลากรทีมสุขภาพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลอ่างทอง

ประชากรตัวอย่าง (Sample Population) คือ บุคลากรทีมสุขภาพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลอ่างทอง ตามอัตรากำลังปีงบประมาณ 2546 อายุ 18 - 60 ปี โดยไม่จำกัดเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ สุขภาพทั่วไปและบุคลิกภาพ

ตัวอย่าง (Sample) คือ บุคลากรทีมสุขภาพปฏิบัติงานในโรงพยาบาลอ่างทอง ณ ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล โดยไม่จำกัดเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ สุขภาพทั่วไปและบุคลิกภาพอายุ 18 - 60 ปี กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 365 คนดังได้จากการคำนวณจากสูตรคำนวณ⁽⁷⁷⁾

$$n = (Z_{\alpha/2})^2 \sigma^2 / d^2$$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่าง

σ = ค่าประมาณของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมจากการทบทวนวรรณกรรมมีค่าเท่ากับ 16.80⁽²⁸⁾

d = ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับเท่ากับ 2.5

$Z_{\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานจากตาราง Standard normal distribution ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%เท่ากับ 2.576⁽⁷⁷⁾

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= (2.576)^2 (16.80)^2 / 2.5^2 \\ &= 299 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างได้เท่ากับ 299 คน + 10% เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน $n = 328$ คน

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการเก็บตัวอย่างทั้งหมดของประชากรตัวอย่าง เพื่อให้ได้ตัวแทนที่มากที่สุดมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผลทำให้โอกาสที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนมีน้อย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างประชากรเพิ่มขึ้นจากเดิมโดยคำนวณจากสูตร 328 คน ปรับจำนวนเป็น 365 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 ข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสุขภาพจิต ใช้แบบสอบถาม Thai GHQ 30 (Thai General Health Questionnaire) พัฒนามาจาก GHQ ของ Goldberg ในปี ค.ศ. 1972 โดยนายแพทย์ศานิตชัยโกวิทย์ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ และคณะ⁽⁸⁾ สามารถคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตได้ดี ผลการทดสอบความเชื่อถือได้และความแม่นยำของเครื่องมือในการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน เมื่อเปรียบเทียบกับการวินิจฉัยของจิตแพทย์พบว่ามีความเชื่อถือได้ และความแม่นยำอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ ความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ของข้อคำถามมีค่า Cronback's Alpha Coefficient ตั้งแต่ 0.84-0.94 และมีค่าความไว (sensitivity) ตั้งแต่ร้อยละ 78.1-85.3 และความจำเพาะ (Specificity) ตั้งแต่ร้อยละ 84.4-89.7 และสมควรนำไปเป็นแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตในประชากรไทยได้โดยบอกได้ว่าบุคคลนั้นมีปัญหาสุขภาพจิตหรือไม่ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 30 ข้อครอบคลุมปัญหาใหญ่ๆ 4 ด้าน คือ ความรู้สึกไม่เป็นสุข (Unhappiness) ความวิตกกังวล (Anxiety) ความบกพร่องเชิงสังคม (Social Impairment) และความคิดว่ามีโรคทางกายโรคใดโรคหนึ่งหรือหลายโรค (Hypochondria) จำนวน 30 ข้อในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ ก, ข, ค, และ ง โดยให้ผู้ตอบใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่คิดว่าตรงกับตนเองมากที่สุด

การตรวจให้คะแนน GHQ Goldberg แนะนำให้ใช้การคิดแบบ GHQ score (0-0-1-1)

ซึ่งสะดวกและได้ผลไม่แตกต่างจากการคิดคะแนนแบบ Likert score (0-1-2-3) พบว่า correlation ระหว่าง 2 วิธีนี้อยู่ระหว่าง 0.92 – 0.94 โดย คำตอบ ก,ข,ค,และ ง ให้ 0 ,0,1 และ1 คะแนน ตามลำดับ

การประเมินสุขภาพจิต รวมคะแนน Thai GHQ 30 ที่ได้ ผลรวมคะแนนตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ถือว่าผิดปกติทางจิต

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบบุคลิกภาพ ใช้แบบทดสอบ MPI (The Maudsley Personality Inventory) โดย H.J.Eysneck (อ้างในประจิตต์ ประจักษ์จิตต์)⁽⁷⁹⁾ Knowles ได้หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบนี้ด้วยวิธี Test-Retes กับกลุ่มนักเรียนนายเรืออากาศ จำนวน 59 นาย ได้ค่าความเที่ยงของ Scale – E เท่ากับ 0.91 Scale-N เท่ากับ 0.90 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ เป็น self rating scale ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 48 ข้อ เป็น self rating scale ซึ่งใช้ประเมินบุคลิกภาพ 2 ลักษณะคือ Extraversion-Introversion(แสดงออกและเก็บตัว)และNeuroticism-Stability(ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์และมีความมั่นคงทางอารมณ์) อย่างละ 24 ข้อ

การตรวจให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่1 ข้อคำถามเชิงบวกทุกข้อยกเว้น ข้อ 14,16,18,22,24,30,36 และ40ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ใช่	ให้ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 1 คะแนน
ไม่ใช่	ให้ 0 คะแนน

กลุ่มที่2 ข้อคำถามเชิงลบ ข้อ 14,16,18,22,24,30,36 และ40ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ใช่	ให้ 0 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 1 คะแนน
ไม่ใช่	ให้ 2 คะแนน

และหากผู้ตอบตอบในช่วง“ไม่แน่ใจ”มากกว่า 10 ข้อถือว่าคำตอบในฉบับนั้น ไม่สามารถนำมาประเมินได้

การประเมินบุคลิกภาพ รวมคะแนนในข้อScale-EและScale-N

Scale-Eคือข้อ1,4,5,8,9,12,14,16,18,20,22,24,26,28,30,32,34,36,38,40,42,44,46 และ48

Scale-Nคือข้อ 2,3,6,7,10,11,13,15,17,19,21,23,25,27,29,31,33,35,37,39,41,43,45 และ47
หาค่าเฉลี่ยในScale-EและScale-Nนำค่าที่ได้ดังกล่าวไปเทียบกับค่าเฉลี่ยในScale-EและScale-N
ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมี 4 แบบ ดังนี้

1. บุคลิกภาพชอบเก็บตัว(Introversion) คือ บุคลิกภาพที่มีค่าเฉลี่ยในScale-E ต่ำกว่า
กลุ่มตัวอย่าง
2. บุคลิกภาพชอบแสดงตัว(Extraversion)คือ บุคลิกภาพที่มีคะแนนในScale-Eมากกว่า
หรือเท่ากับกลุ่มตัวอย่าง
3. บุคลิกภาพแบบอ่อนไหวทางอารมณ์(Neuroticism) คือ บุคลิกภาพที่มีคะแนนใน
Scale-N มากกว่าหรือเท่ากับกลุ่มตัวอย่าง
4. บุคลิกภาพที่มีความมั่นคงทางอารมณ์(Stability) คือ บุคลิกภาพที่มีคะแนนใน
Scale-N ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ใช้แบบสอบถามแบบประเมินความ
ฉลาดทางอารมณ์สำหรับผู้ใหญ่ (อายุ18-60ปี) พัฒนาโดย สำนักพัฒนาสุขภาพจิตกรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข⁽²⁸⁾ มีค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ในด้านดี เก่ง สุข และภาพรวมคือ .75, .76,
.81 และ .85 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นแบบครึ่ง (split-half reliability) ในด้านดี เก่ง สุข และ
ภาพรวมคือ .83, .86, .71 และ .74 ตามลำดับ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 52 ข้อ
จำแนกออกเป็นความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้านคือ

1. ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง
รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งมีข้อคำถาม 18 ข้อ (ข้อ1-18) ประกอบด้วย
องค์ประกอบย่อยดังนี้

- 1.1 ควบคุมตนเอง ข้อ 1-6
- 1.2 เห็นใจผู้อื่น ข้อ 7-12
- 1.3 รับผิดชอบ ข้อ 13-18

2. ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ
แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีข้อคำถาม 18 ข้อ (ข้อ19-36) ประกอบด้วย
องค์ประกอบย่อยดังนี้

- 2.1 แรงจูงใจ ข้อ 19-24
- 2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา ข้อ 25-30
- 2.3 สัมพันธภาพ ข้อ 31-36

3. ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ซึ่งมีข้อคำถาม 16 ข้อ (ข้อ37-52) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยดังนี้

3.1	ภูมิใจตนเอง	ข้อ 37-40
3.2	พอใจชีวิต	ข้อ 41-46
3.3	สุขสงบทางใจ	ข้อ 47-52

ในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง จริงมาก โดยให้ผู้ตอบใส่เครื่องหมาย✓ในช่องที่คิดว่าตรงกับตนเองมากที่สุด

การตรวจให้คะแนนแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่1 ได้แก่ข้อ1, 4 ,6 ,7 ,10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23 ,25, 28,31, 32, 34 ,36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46 ,48. 49 50ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่จริง	ให้ 1 คะแนน
จริงบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ 3 คะแนน
จริงมาก	ให้ 4 คะแนน

กลุ่มที่2 ได้แก่ข้อ2 ,3, 5, 8 ,9, 11, 13 ,16 ,18 ,19,21, 24 ,26, 27, 29, 30, 33 ,35, 37, 40 ,45, 47, 51, 52

ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่จริง	ให้ 4 คะแนน
จริงบางครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ 2 คะแนน
จริงมาก	ให้ 1 คะแนน

การประเมินผลความฉลาดทางอารมณ์ คือ รวมคะแนนและหาค่าคะแนนเฉลี่ย นำค่าที่ได้มาเปรียบเทียบกับมีคะแนนเฉลี่ยสูง เท่ากับ หรือต่ำกว่าช่วงคะแนนเฉลี่ยปกติในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระดับเดียวกันทั้งความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เก่ง สุขและองค์ประกอบย่อย ผลที่ได้เป็นเพียงการประเมินโดยสังเขป คะแนนเฉลี่ยที่ได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยปกติ ไม่ได้หมายความว่ามีความผิดปกติในด้านนั้น เพราะด้านต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นคะแนนเฉลี่ยที่ได้ต่ำจึงเป็นข้อเตือนใจให้หาแนวทางในการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้นๆให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งระดับช่วงคะแนนเฉลี่ยปกติแบ่งเป็น 2 กลุ่มอายุดังนี้

อายุ 18-25 ปี

ความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	154.00
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	53.20
1.1 ควบคุมตนเอง	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	15.5
1.2 เห็นใจผู้อื่น	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	18.1
1.3 รับผิดชอบ	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	19.6
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	52.30
2.1 แรงจูงใจ	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	18.0
2.2 ตัดสินใจ และแก้ปัญหา	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	16.8
2.3 สัมพันธภาพ	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	17.5
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	48.50
3.1 ภูมิใจตนเอง	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	11.4
3.2 พอใจชีวิต	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	19.0
3.3 สุขสงบทางใจ	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	18.1

อายุ 26-60 ปี

ความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	159.90
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	54.40
1.1 ควบคุมตนเอง	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	15.6
1.2 เห็นใจผู้อื่น	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	18.5
1.3 รับผิดชอบ	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	20.4
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	54.70
2.1 แรงจูงใจ	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	18.8
2.2 ตัดสินใจ และแก้ปัญหา	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	18.1
2.3 สัมพันธภาพ	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	17.8
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	50.80
3.1 ภูมิใจตนเอง	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	12.1
3.2 พอใจชีวิต	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	19.4
3.3 สุขสงบทางใจ	คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ	19.2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาจิตเวชศาสตร์คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลอ่างทอง เพื่อเสนอเรื่อง ขออนุมัติในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวเข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลอ่างทองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยและขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทุกวันจันทร์-ศุกร์ตั้งแต่ธันวาคม 2546 – 31 มกราคม 2547 เวลา 13.00-16.00 น. โดยผู้วิจัยแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยพร้อมทั้งชี้แจงเรื่องการเก็บข้อมูลเป็นความลับ เพื่อให้บุคลากรทีมสุขภาพโรงพยาบาลอ่างทองตอบแบบสอบถามความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของบุคลากรทีมสุขภาพโรงพยาบาลอ่างทอง อันประกอบไปด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามสุขภาพทั่วไป แบบทดสอบบุคลิกภาพและแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ด้วยตนเองซึ่งใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที
4. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนจากผู้เข้าร่วมการวิจัยด้วยตนเองนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 365 ฉบับได้รับกลับคืนและมีความสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 365 คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปSPSS/PC(Statistical Package For The Social Science/Computer)ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC(Statistical Package for the Social Sciences)ดังนี้

1. การศึกษาสภาพทั่วไปของข้อมูลส่วนบุคคล สุขภาพทั่วไป บุคลิกภาพและความฉลาดทางอารมณ์ของบุคลากรทีมสุขภาพโรงพยาบาลอ่างทองทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมของบุคลากรที่มีสุขภาพโดย Analysis of variance : ANOVA และUnpair t-test

3. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพจิตที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของบุคลากรที่มีสุขภาพโรงพยาบาลอ่างทองโดย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson product moment correlation coefficient)